

ронного обряду и приемов мемориализации. Привлечение рассмотренных выше источников позволяет предложить классификацию некрополей Харькова в обозначенный период.

Янкул Олексій

(ХНУ імені В. Н. Каразіна)

**«ХАРЬКОВСКИЙ КАЛЕНДАРЬ» ЯК АТРИБУТ
ГУБЕРНСЬКОГО МІСТА
ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ ХІХ – ПОЧАТКУ ХХ ст.**

В періодіці другої половини ХІХ – початку ХХ ст. своє особливе місце займають статистико-інформаційні видання, які мали назву пам'ятні книжки або календарі. Вони видавалися практично в кожній губернії і містили в собі найбільш повну інформацію про життя та розвиток регіону. Не винятком в цій справі була Харківська губернія. Тут 1862 р. з'явилася перша «Памятная книжка Харьковской губернии», а 1868 р. вона еволюціонувала в більш масштабне видання — «Харьковский календарь». Але чи можемо ми вважати такі видання неодмінним атрибутом, «візитною карткою» міста та губернії в другій половині ХІХ – на початку ХХ ст.? Саме це питання визначас мету нашої роботи.

Актуальність даної теми визначається тим, що інформація, розміщена в «Харьковском календаре» і його додатку («Харьковский сборник») неодноразово використовувалася дослідниками при написанні своїх робіт з того чи іншого питання (наприклад, з останніх праць ми можемо назвати монографії О. І. Вовк (2016 р.), архімандрита Володимира (Швеця) (2017 р.), П. В. Єремєєва (2018 р.) та ін.). Проте, саме видання як історичне джерело ще не було комплексно досліджене. До того ж, актуальність підсилюється тим, що 2018 р. виданню виповнюється 150 років з моменту виходу першого номеру.

Джерельну базу роботи складають випуски «Харьковского календаря» на 1869–1917 рр., а також матеріали Державного архіву Харківської області, які стосуються діяльності Харківського губернського статистичного комітету.

Нами використовувалися наступні методи: спеціальні історико-порівняльний та історико-генетичний, а також загально науковий аналізу та синтезу.

У другій половині XIX ст. в Російській імперії розпочався період реформ Олександра II, які були направлені на модернізацію практично всіх сфер життя тогочасного суспільства. В цих умовах підвищився інтерес до місцевої статистики. З цією метою 1860 р. було проведено реформування губернських статистичних комітетів. Для того, аби можна було найбільш точно визначити розвиток того чи іншого регіону країни, ознайомити з ним зацікавлених читачів, активізувався випуск спеціалізованих статистичних видань.

Коли 1868 р. старший радник Харківського губернського правління О. Й. Подвисоцький (1825–1883) запропонував проєкт нового видання під назвою «Харьковский календарь», воно стало своєрідним продовженням «Памятной книжки Харьковской губернии» і містило в собі більш широке коло інформації. Дані, які друкувалися на його сторінках, охоплювали майже всі сфери життя губернії: від таблиць про кількість населення до адрес-календаря установ і осіб, які в них працювали. Збірник цілком відповідав потребам суспільства. Крім того, між різними статистичними комітетами імперії існувала практика обміну виданнями, тому важливо було показати свою губернію якомога ширше.

Таким чином, ми можемо стверджувати, що «Харьковский календарь» був невід'ємною частиною повсякденного життя губернії, оскільки в ньому відображалися процеси, які дозволяють побачити розвиток краю в означений час.

Яшук Андрій

(КНУ імені Тараса Шевченка)

ДВОГОЛОВИЙ ОРЕЛ ЯК СИМВОЛ ТАВРІЇ: РОЗВИТОК ЕМБЛЕМИ РЕГІОНУ ВІД КАТЕРИНИ II ДО МИКОЛИ БИТИНСЬКОГО

Одним з видів ідентифікації особи, корпорації, міста, регіону або країни слугує герб. За тривалий час свого існування геральдика стала комплексною сферою знання, що поєднує у собі мистецтво та науку. У даній доповіді ми хочемо окреслити шлях появи та становлення регіональної емблеми, що прямо позначала частину сучасної Південної України, а символічно могла уособлювати усе Північне Причорномор'я разом з Кримом.